

Den Kolde Krig

- Bilag 1: Flugtproblemet
- Bilag 2: SEDs fremstilling af flugtproblemet
- Bilag 3: Sovjetunionens memorandum

Kilde:

Bryld, Carl-Johan og Harry Haue: Kilder til den nye verden, Gylling 1997

 sider inkl. denne forside

FLUGTPROBLEMET

DDR blev til en kommunistisk étpartistat med meget nøje overvågning af befolkningen. DDR måtte desuden yde erstatningsbetalinger til Sovjetunionen, og levestandarden kom igennem 1950'erne og 1960'erne til at ligge langt under Forbundsrepublikkens, der havde fået amerikansk Marshallhjælp, og som oplevede et "Wirtschaftswunder", der gjorde vesttyskerne til et af Europas mest velstående folk. DDR havde derfor meget svært ved at holde på sin borgere.

	Antal flygtninge fra DDR til Vesttyskland	Heraf kom over Vestberlin	Vestberlins procentvis andel af flygtninge- strømmen
1949	129.245		
1950	197.788	193.227	39,2
1951	165.648		
1952	182.393	118.300	64,8
1953	331.390	305.737	92,2
1954	184.198	104.399	56,6
1955	252.870	153.693	60,7
1956	279.189	156.377	56,0
1957	261.622	129.579	49,5
1958	204.092	119.552	58,5
1959	143.917	90.862	63,1
1960	199.188	152.291	76,5
		før 13/8	
1961	207.026	125.053	72,6
		efter 13/8	
		25.428	

Bilag 3

De unges andel af den samlede flygtningestrøm

	Unge under 25 år	Denne gruppes procentvis andel
1954	90.371	49,1
1955	132.562	52,4
1956	136.878	49,0
1957	136.651	52,2
1958	98.257	48,1
1959	69.481	48,3
1960	97.113	48,8
1961 (1/1-31/7)	53.163	49,6

De flygtedes uddannelsesniveau

Mindst en fjerdedel af den højt kvalificerede arbejdskraft opgives at være flygtet fra DDR. For nogle grupper er tallene mellem 1/1 og 31/7 1961 følgende:

3371	læger
1329	tandlæger
291	dyrlæger
960	apotekere
132	dommere og offentlige anklagere
679	sagførere
752	universitetslærere
16724	lærere af andre kategorier
17082	ingeniører og teknikere

SEDS FREMSTILLING AF FLUGTPROBLEMET

I sin officielle partihistorie, "Geschichte der SED", gav Tysklands Sozialistische Einheitspartei i 1978 følgende fremstilling af flugtproblemet og dets baggrund.

De militaristiske kredse i BRD¹ krævede åbenlyst råderet over atom- og brintvåben og begyndte at militarisere hele det politiske, økonomiske og samfundsmæssige liv i BRD. Der blev udarbejdet

SOVJETUNIONENS MEMORANDUM AF 4. JUNI 1961

nye, eventyrlige planer om at udløse grænseepisoder og om et overfald på DDR. Samtidig misbrugte monopoler og efterretningstjenester familieforbindinger og den åbne grænse² til at forstærke den massive indsats for at lokke faglærte arbejdere, teknikere og videnskabsmænd til at forlade deres arbejdspladser. Dermed tilføjede de DDRs økonomi mærkbar skade og profiterede selv af det. Således forstærkede de aggressive kredse i BRD den økonomiske krig med alle midler. De bedrev valutaspækulation ved at foretage kursmanipulationer i forbindelse med omvæksling af DDR-mark og BRD-mark.³ De kom i besiddelse af betragtelige betalingsmidler fra DDR, som de brugte til at finansiere sabotagevirksomhed og til at underminere DDRs økonomi. Ved målbevidst at lokke arbejdskraft væk fra Hovedstaden Berlin⁴ og dens omegn, korrumpere vestberlinske koncerner DDR-borgere og berøvede det folkeejede erhvervsliv arbejdskraft. Monopoler og regeringskredse i BRD organiserede forstyrrelser i handelen med DDR, opsagde med kort varsel handelsaftalen med virkning fra d. 31. december 1960, skærpede påny embargoen⁵ og diskriminerede mod DDRs handelsforbindelser til kapitalistiske lande og nye nationalstater. Alle disse forholdsregler, der skulle få det folkeejede erhvervsliv til at forbløde, var en del af aggressionsforberedelserne vendt mod den socialistiske arbejder- og bondestat. Samtidig blev hjemstavnsforeninger⁶ og andre revanchistiske og militaristiske sammenslutninger i BRD og Vestberlin aktive og opfordrede til at annektere DDR og overvinde socialismen.

1 BRD = Bundesrepublik Deutschland. I DDR brugtes konsekvent forkortelsen BRD om forbundsrepublikken. Det var en parallel til betegnelsen DDR. Det var i overensstemmelse med DDRs principielle holdning, at de to tyske stater statsretsligt var ligestillede.

2 Grænsen mellem Østberlin og Vestberlin var åben og ubevogtet, da byen formelt stadig styredes af de fire besættelsesmagter i fællesskab.

3 Den østtyske mark var ikke frit omvækslelig. Officielt var dens kurs over for D-mark som 1 til 1. Den blev brugt, når man vekslede i DDRs banker. Den uofficielle kurs ved sortbørshandel var langt lavere.

4 DDRs officielle betegnelse for Østberlin var "Berlin, Hauptstadt der DDR".

5 Embargo: Under den kolde krig var der en række varer, som vestlige lande – efter USAs direktiver – ikke solgte til østlandene.

6 Foreninger af flygtede og fordrevne fra tidligere tyske områder, som nu tilhørte Sovjetunionen og Polen, og fra det tjekiske Sudeterland.

I årene 1958 til 1960 havde Sovjetunionen under ledelse af Khrusjtjov ved flere lejligheder lagt voldsomt pres på vestmagterne for at fremtvinge forhandlinger om en ny ordning af Berlin- og Tysklands spørgsmålet. Truslen gik bl. a. ud på, at Sovjetunionen ville lave en fredstraktat med DDR og ophøre med at fungere som besættelsesmagt i Berlin. I så fald måtte vestmagterne henvende sig til DDR for at få lov til at køre frem og tilbage over DDRs territorium – og det betød anerkendelse af DDR. Efter præsident Kennedys tiltræden i 1961 fornyede Sovjetunionen sit pres.

4. Sovjetregeringen forfølger ikke det mål at skade USAs eller de europæiske vestmagters interesser. Den foreslår ikke at forandre noget som helst i Tyskland eller i Vestberlin til fordel for nogen som helst stat eller statsgruppe. USSR anser det i fredsstabiliseringens interesse for påkrævet at fiksere den situation, der er opstået i Europa efter krigen, at formulere og juridisk stabilisere de bestående tyske grænsers ukrænkelighed og at normalisere situationen i Vestberlin på grundlag af en fornuftig hensyntagen til alle parter interesser.

5 ... Sovjetregeringen ser i dag ingen bedre løsning af Vestberlinsspørgsmålet end en forvandling til en afmilitariseret fristad. Virkeliggørelsen af forslaget om en fristad ville normalisere situationen i Vestberlin under passende hensyntagen til alle parter interesser. Det bestående besættelsesregime dér er allerede forældet. Det har mistet enhver forbindelse med de mål, for hvis skyld det blev skabt ...

Besættelsesrettinghederne ophører naturligvis med afslutningen af en fredstraktat, hvad enten den er afsluttet med begge de tyske stater eller kun med DDR, inden for hvis territorium Vestberlin ligger.

Sovjetregeringen går ind for, at en fristad Vestberlin uhindret varetager sine forbindelser med omverdenen, og at dens indre orden bestemmes ved dens befolknings frit ytrede vilje. Det siger sig selv, at USA såvel som alle andre lande skulle have fuld mulighed for at opretholde og udvikle deres forbindelser med fristaden. I almindelighed må Vestberlin, sådan som sovjetregeringen forestiller sig det, være strengt neutral. Dog må man ikke tillade, at Vestberlin også

for fremtiden benyttes som støttepunkt for en provokatorisk fjendtlig virksomhed mod Sovjetunionen, DDR eller nogen som helst anden stat og også i fremtiden forbliver et farligt arnested for spændinger og internationale konflikter ...

6. Sovjetunionen foreslår allerede nu uden enhver udsættelse at indkalde en fredskonference, at afslutte en fredstraktat og på dette grundlag løse spørgsmålet Vestberlin som en fristad. Skulle USAs og de andre vestmagters regeringer ud fra den ene eller anden slags motiver på nuværende tidspunkt endnu ikke være beredt, så kunne der for et bestemt tidsrum træffes en foreløbig løsning.

De fire magter vil henvende sig til de tyske stater med en appel om at enes om de spørgsmål, som vedrører en fredsordning med Tyskland og genforeningen, på enhver for dem acceptabel form. De fire magter vil på forhånd erklære, at de anerkender enhver overenskomst, som træffes af tyskerne.

I tilfælde af en positiv udgang på forhandlingerne mellem DDR og Forbundsrepublikken Tyskland ville der herefter kunne træffes overenskomst om og undertegnes en fælles tysk fredstraktat. Skulle imidlertid de tyske stater ikke kunne enes om de ovenfor nævnte spørgsmål, så vil der blive taget forholdsregler til afslutningen af en fredstraktat med begge de tyske stater eller med en af dem efter de interesserede landes skøn.

For at en fredstraktat ikke fremdeles skal kunne udskydes, er det nødvendigt at fastsætte en termin, inden for hvilken tyskerne så vidt muligt må søge at nå til en overenskomst i spørgsmål vedrørende deres indre kompetence. Sovjetregeringen anser en frist på ikke over 6 måneder for tilstrækkelig til sådanne forhandlinger ...

7. Sovjetregeringen er parat til at diskutere alle konstruktive forslag fra USAs regering vedrørende en fredstraktat med Tyskland og normalisering af situationen i Vestberlin ... Skulle imidlertid USA ikke have forståelse for nødvendigheden af afslutningen af en fredstraktat, så ville vi beklage dette, da vi så måtte undertegne en fredstraktat – som det ville være umuligt og farligt fortsat af udskyde – ikke med alle stater, men kun med dem, der ønsker at undertegne den.

En fredstraktat vil særlig fikse Vestberlins status som fristad, og Sovjetunionen vil ligesom de andre traktatpartnere naturligvis punktligt overholde denne status; der ville blive truffet forholdsregler til, at denne status også respekteres af de andre stater. Samtidig ville dette også betyde ophævelse af besættelsesregimet i Vestberlin

med alt, hvad deraf følger. I særdeleshed ville spørgsmålene om benyttelsen af forbindelsesveje til lands, til vands og i luften ikke være til at løse på anden måde end på grundlag af overenskomster med DDR, idet adgangsvejene fører over DDRs territorium. Dette er også naturligt, da varetagelsen af en kontrol med sådanne forbindelsesveje er enhver suveræn stats umistelige ret.